

1. หลักสูตรประเมินมูลค่าคาร์บอนเครดิต

กำหนดการ ภายในไตรมาสแรก 2567

หลักการและเหตุผล

แนวโน้มลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกกำลังเป็นสิ่งที่ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญอย่างกว้างขวาง โดยไทยประกาศเป้าหมายสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ในปี 2593 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ภายในปี 2606 ในปี 2557 ไทยเริ่มมีการขายคาร์บอนเครดิตในตลาดคาร์บอน ในรูปแบบตลาดคาร์บอนแบบภาคสมัครใจ (Thailand Voluntary Emission: T-VERs) สามารถนำไปใช้ชดเชยคาร์บอน (Carbon Offsetting) ผ่านปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Carbon Footprint) ได้ ในปี 2565 มีการซื้อขายเครดิต TVERs ปริมาณ 1.19 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า¹ (tCO₂e) มูลค่า 128.50 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 7.61% ของปริมาณการซื้อขายคาร์บอนเครดิตในโลก ทั้งยังมีแนวโน้มเติบโตอย่างก้าวกระโดด ทั้งเชิงปริมาณและราคา โดยหากพิจารณาอัตราเติบโตเชิงปริมาณปี 2565 เพิ่มขึ้น 314.3% จากปี 2564 และเชิงมูลค่าเพิ่มขึ้นถึง 1,222.7%

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ความต้องการคาร์บอนเครดิตเพิ่มขึ้น เป็นผลจากการที่ประเทศต่างๆ กำหนดกลยุทธ์และมาตรการควบคุมคาร์บอน อาทิ การเก็บภาษีคาร์บอน ไม่ว่าจะ เป็นภาษีจากการประกอบกิจการในประเทศ หรือภาษีจากการนำเข้าสินค้าที่กระบวนการผลิตมีการปล่อยคาร์บอนสูง ส่งผลให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนคาร์บอนเครดิต ผ่านกลไกตลาดคาร์บอน เพื่อให้ธุรกิจที่มีการปล่อยคาร์บอนสูง สามารถซื้อคาร์บอนเครดิตเพื่อชดเชยการปล่อยคาร์บอน (เสมือนผู้ซื้อได้ดำเนินการลดจำนวนคาร์บอน) เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้แนวโน้มความต้องการคาร์บอนเครดิตในไทยในอนาคตมีโอกาสเพิ่มสูงขึ้น สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ คาดการณ์ว่าหากหน่วยงานต่างๆ ต้องการที่จะเป็นหน่วยงานปลอดคาร์บอน (Carbon Neutral Organization) ตามแนวโน้มในปัจจุบันจะสร้างความต้องการซื้อคาร์บอนเครดิตชดเชยในช่วงปี 2563 – 2573 สูงถึงราว 1,600 ล้านตัน tCO₂e

นอกจากนี้ สนค. ยังพยากรณ์ว่าในปี 2573 ตลาดคาร์บอนแบบภาคสมัครใจ (Voluntary Carbon Market) จะมีมูลค่าถึง 25,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีมูลค่า 1,980 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยความต้องการคาร์บอนเครดิตอาจมีมูลค่าสูงถึง 30,000 – 50,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการที่การซื้อขายคาร์บอนเครดิต เริ่มเป็นที่นิยมในหลายประเทศ ยกตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรป (EU) ถือเป็นหนึ่งในตลาด

¹ * tCO₂e หมายถึง ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า เป็นหน่วยในการวัดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่สามารถลดได้หรือถูกดูดกลับจากกิจกรรมลดคาร์บอนต่างๆ

คาร์บอนใหญ่ที่น่าสนใจ โดยระบบการซื้อขายใบอนุญาตปล่อยก๊าซเรือนกระจก European Union Emission Trading Scheme (EU ETS) ของยุโรป มีปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่อนุญาตให้ปล่อยได้ (Emission Allowance) โดยมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างภูมิภาค กว่า 15,000 ล้านตัน และยังบังคับใช้มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon border Adjustment Mechanism : CBAM) นำร่องในปี 2566 – 2569 ที่จะเริ่มให้แจ้งปริมาณการปล่อยก๊าซฯ หลังจากนั้นจะเริ่มใช้จริงปี 2570 รวมถึงมาตรการลดการปล่อยก๊าซในภาคการขนส่ง ทั้งเครื่องบิน เรือ รถยนต์ สิ่งก่อสร้างสำหรับการเกษตร และการจัดการของเสีย ส่วนสหรัฐอเมริกา อยู่ระหว่างพิจารณา ร่างกฎหมาย Clean Competition Act (CCA) ตั้งเป้าเก็บภาษีคาร์บอนกับสินค้าที่กระบวนการผลิตมีการปล่อยคาร์บอนสูง โดยเก็บจากผู้ผลิตของสหรัฐฯ และผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ คาดว่าจะเริ่มใช้ในปี 2569

ขณะที่ “จีน” ซึ่งน่าจะเป็นแหล่งผลิตคาร์บอนแห่งใหญ่ที่สุดของโลก ปี 2562 ปล่อยมลพิษสัดส่วนกว่าร้อยละ 27 ของโลก หรือคาร์บอนไดออกไซด์มากกว่า 10,000 ล้านตัน จะกลายเป็นประเทศที่มีความต้องการซื้อคาร์บอนเครดิตสูง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ จะเป็นตัวเร่งให้ตลาดคาร์บอนเครดิตโลกยิ่งเติบโตสูง

ในปัจจุบัน คาร์บอนเครดิตที่มีการซื้อขายในไทยมากที่สุดคือ คาร์บอนเครดิตจากโครงการประเภทป่าไม้ ซึ่งมีสถิติราคาสูงที่สุดถึง 2,000 บาท/tCO₂e กล่าวได้ว่าแพงขึ้นกว่าสิบเท่าในเวลาไม่ถึง 7 ปี และมีราคาสูงกว่าคาร์บอนเครดิตจากโครงการด้านอื่นๆ เช่น โครงการพลังงานชีวมวล ชีวภาพ หรือแสงอาทิตย์ไปหลายเท่าตัว โดยพันธุ์ไม้ที่สามารถแปลงเป็นคาร์บอนเครดิตในประเทศไทย ปัจจุบันมี 58 สายพันธุ์ เช่น ต้นสะเดา ต้นนางพญาเสือโคร่ง ต้นนนทรี ต้นปับ ต้นอินทนิลน้ำ ไม้สัก ต้นประดู่ พะยอม แคนา จามจุรี รวมถึงต้นไม้ซึ่งจัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่ช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เช่น ไม้ ประเภทไม้ผล เช่น ทุเรียน มะม่วง และมะขาม รวมถึงผลไม้ที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ตลอดจนพืชสมุนไพร เช่น มะหาด และมะขามป้อม ฯลฯ

เมื่อพิจารณาจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นของตลาดคาร์บอนเครดิต เป็นโอกาสในการเพิ่มมูลค่าให้ไทยในฐานะประเทศที่มีธุรกิจภาคเกษตรที่เข้มแข็ง การเกษตรกรรมในระยะต่อไป ไม่เพียงสร้างรายได้จากการขายผลผลิต แต่ยังสามารถนำมาสร้างรายได้จากการขายคาร์บอนได้ โดยการเข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VERs2) สาขาเกษตร ทั้งที่เป็นสวนผลไม้ การปลูกพันธุ์ไม้ ตลอดจนเกษตรกรรมประเภทอื่นๆ เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับภาคเกษตร และสร้างรายได้จากการขายคาร์บอนเครดิต ที่สำคัญไทยยังจะมีโอกาสในการขยายตลาดส่งออก โดยเฉพาะสินค้าที่มีการปล่อยคาร์บอนต่ำ จะได้เปรียบด้านราคาว่าสินค้าที่มีการปล่อยคาร์บอนสูง เพราะปัจจุบันมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ถือเป็นกฎระเบียบโลกสมัยใหม่ ที่จะถูกนำมาใช้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นตัวแปรสำคัญในการแข่งขันทางการค้า เพื่อป้องกันตลาดหลักอย่างสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป

ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการซื้อขายคาร์บอนเครดิตจะนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก ซึ่งนอกจากจะ
ช่วยรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยสร้างรายได้จากคาร์บอนเครดิตให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง กล่าวได้ว่า
กลไกการซื้อขายคาร์บอนเครดิต นอกจากจะเป็นกลไกที่สนับสนุนให้มูลค่าทรัพย์สินเกษตรกรสูงขึ้น ยังเป็น
กลไกที่สนับสนุนให้กิจการที่ผลิตก๊าซเรือนกระจกสามารถประกอบกิจการได้ต่อไป ในขณะที่สามารถชดเชย
คาร์บอนที่ผลิตขึ้นด้วยการซื้อคาร์บอนเครดิตจากตลาดคาร์บอนเครดิต

จะเห็นได้ว่า คาร์บอนเครดิตส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ และระบบเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม มูลค่าของ
คาร์บอนเครดิตจึงเป็นประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่อาจกระทบกับมูลค่ากิจการโดยเฉพาะกิจการที่มีการ
ผลิตก๊าซเรือนกระจกในห่วงโซ่อุปทาน และมูลค่าทรัพย์สินเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจก
ภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย

ประเด็น / สาระสำคัญที่นักประเมินจะได้เรียนรู้จากหลักสูตร

- คาร์บอนเครดิตคืออะไร? มีความสำคัญกับมูลค่าของกิจการ การประกอบการและงบการเงินของ
กิจการอย่างไร?
- กลไกตลาดคาร์บอนเครดิตและการกำหนดราคาคาร์บอนเครดิต
- การเข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย
 - การปลูกพันธุ์ไม้ที่สามารถเข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของ
ประเทศไทย
 - การเพาะปลูกพืชอื่น
- แนวคิดในการประเมินมูลค่าคาร์บอนเครดิต
- ผลกระทบของมูลค่าคาร์บอนเครดิตต่อมูลค่าทรัพย์สินเกษตรกรและมูลค่ากิจการ